https://archive.org/details/bk214/page/n0/mode/1up

1926 -11th Kadva Patidar Parishad -Pramukh nu Bhashan (214)

All Items on https://archive.org/details/realpatidar

Full Library on https://realpatidar.com/library

:: શ્રી ::

કડવા પાટીદાર પરિષદ્

અગીઆરમા મહોત્સવના

પ્રમુખ

રા. રા. ચુનીલાલ વનમાળીદાસ પટેલનું

ભાષણ.

પ્રત ૧૦૦૦]

[સને ૧૯૨૬

કડી સ્ટેશન સામે, શ્રી “પાટીદાર મુદ્રણાલય” (છાપખાના) માં
:: :: પટેલ છગનલાલ કાળીદાસે છાપ્યું. :: ::

https://archive.org/details/bk214/page/n1/mode/1up

Real Patidar Library

https://www.realpatidar.com/library

This book/literature/article/material may be used for research, teaching, and private study purposes. Any substantial or systematic reproduction, redistribution, reselling, loan, sub-licensing, systematic supply, or distribution in any form to anyone is expressly forbidden.

The library does not give any warranty express or implied or make any representation that the contents will be complete or accurate or up to date. The library shall not be liable for any loss, actions, claims, proceedings, demand, or costs or damages whatsoever or howsoever caused arising directly or indirectly in connection with or arising out of the use of this material.

Full terms and conditions of use: http://www.realpatidar.com

About Real Patidar books

Real Patidar's mission is to organize the information on Satpanth religion, which is a Nizari Ismaili sect of Shia branch of Islam, and to make it universally accessible and useful. Real Patidar Books helps readers discover the material on Satpanth online while helping authors and researchers in their studies. You can know more by visiting http://www.realpatidar.com

You can resize and move this box in any PDF Application like Adobe Acrobat Reader.

No specific pages. See whole book.
References by: RealPatidar.com

https://archive.org/details/bk214/page/n2/mode/1up

1926 -11th Kadva Patidar Parishad -Pramukh nu Bhashan (214)

realpatidar.com

:: શ્રી ::

કડવા પાટીદાર પરિષદ્

અગીઆરમા મહોત્સવના

પ્રમુખ

રા. રા. ચુનીલાલ વનમાળીદાસ પટેલનું

ભાષણ.

પ્રત ૧૦૦૦] [સને ૧૯૨૬

કડી સ્ટેશન સામે, શ્રી "પાટીદાર મુદ્રણાલય" (છાપખાના)માં
:: :: પટેલ છગનલાલ કાળીદાસે છાપ્યું. :: ::

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk214/page/n3/mode/1up

realpatidar.com

realpatidar.com

Link: http://www.realpatidar.com/library
email: mail@realpatidar.com

https://archive.org/details/bk214/page/n4/mode/1up

realpatidar.com

॥ सेवैव महाव्रतम् ॥

શ્રી કડવા પાટીદાર પરિષદ્‌નો ૧૧ મો મહોત્સવ.

મુ. સોનાસણ, (તા. પ્રાંતીજ.)

પ્રમુખનું ભાષણ.

કુળદેવી ઉમીયા માતાના અત્યંત અલખામણાં મારા વહાલાં જ્ઞાતી બંધુઓ તથા બહેનો,

ભાઇઓ આપણે પ્રભુની કે માતાજીની અત્યંત કૃપાને કે સામાન્ય કૃપાને પાત્ર તો નથી જ. મેં આપણને અલખામણા ને અત્યંત અલખામણા સંતાંનો કહ્યાં છે તો ક્ષમા કરશો.

૧ બાર વર્ષની મુદતના એક તિથિનાં લગ્ન અત્યંત નીંદ્ય છે.

માતાજીના વહાલા અને અત્યંત કૃપાપાત્ર સંતાનોમાં પ્રથમ તો તેમના જ પુત્રો કાર્તીક અને ગણેશ હતા તથા કડવા પાટીદાર સિવાયની બ્રાહ્મણ, ક્ષત્રીય, વાણીઆ, કાછીઆ, કોળી, ઢેડ, ભંગી, પારસી, મુસલમાન તથા યુરોપીયન વીગેરે દોઢ અબજની ગણાતી આખી દુનિયા તેમનાં વહાલાં સંતાનો ગણાય. કારણ કે તે બધાના ઉપર માતાજીએ બાર વર્ષે એકવાર લગ્ન કરવાનો કાળો કાયદો ઠોકી બેસાડયો નથી. માત્ર અત્યંત અજ્ઞાન એવી આપણી નાત ઉપર જ લાંબી મુદતના લગ્નની વેઠ લાદીને આપણી પાયમાલી કરી છે.

અને બીજી તરફ તેમણે તેમનાં પેલાં વહાલાં સંતાનોને વેદવીધી પ્રમાણે મનમાનતી અનુકુળતાએ લગ્નો કરવાની સ્વતંત્રતા આપી છે.

માતાજી પોતે પણ લાયક ઉમર થયે મહાન તપ આદરી શ્રી મહાદેવજીને પ્રસન્ન કરી તેમની સાથે પરણ્યાં હતાં તે તો આપ સર્વ જાણો છો.

ત્યાર પછી માતાજીને કાર્તીક અને ગણેશ એમ બે પુત્રો થયા, તે પણ જ્યારે લાયક ઉમરના થયા ત્યારે તેમને માટે સીદ્ધી બુદ્ધી નામની કન્યા શોધી, અને પુત્રો લાયક થયા છે કે નહિ તેની પરિક્ષા જોવા માટે આજ્ઞા કરી કે સમગ્ર પૃથ્વીની પ્રદક્ષીણા કરીને જે પહેલો આવશે તેને આ કન્યા પરણાવીશું.

તે પરિક્ષામાં શ્રી ગણેશજી પાસ થયા અને સીધ્ધી બુધ્ધીના પતી થયા.

અને કાર્તીક મોડા આવ્યા તેથી તેમને કન્યા મળી નહિ. તેમના બ્રહ્મચર્યના સામર્થ્યથી પ્રસન્ન થઇ દેવોએ તેમને સેનાપતી નીમ્યા.

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk214/page/n5/mode/1up

realpatidar.com

ભાઇઓ આવા પુત્રો જ માતાજીના અત્યંત કૃપાપાત્ર અને વહાલાં સંતાનો ગણાય. આતો આપણાં જ કુળદેવીની એટલે આપણા ઘરની જ વાતો છે.

એ સિવાય આપણા પુરાણોમાં આપણા ઇતીહાસોમાં આવી અસંખ્ય વાતો લખેલી છે તે ઉપર ઢાંક પીછોડો કરી માતાજીને નામે લગ્નો કાઢનારા અને તે દ્વારા દ્રવ્ય અને મોટાઇની વાસનાવાળા ઠગોથી આપણે આટલો વખત ઠગાઈ માતાજીની અકૃપાને પાત્ર થયા છીએ. એવા આ એક જુઠા બહાના ઉપરાંત બીજાં પણ કેટલાંક બહાનાં તેઓ બતાવીને આપણને ઠગે છે.

(૧) છુટાં લગ્નો કરવાથી ન્યાત વધુ ખર્ચના બોજામાં ઉતરશે.

(૨) આપણી ઉદ્યમી ખેડુત કોમને દર વર્ષે લગ્ન કરવાનો સમય નહિ મળે અને ખેતી બરબાદ થશે.

(૩) છુટાં લગ્નોમાં ગરીબ કોમને ત્યાં સગાં સંબંધીનાં ધાડાં જશે, તો તેમની પાયમાલી થઈ જશે.

(૪) છુટાં લગ્નોમાં ગૃહસ્થોને કન્યા મળશે, અને ગરીબો વાંઢા મરશે, તેથી ન્યાતનો નિર્વંશ જશે. વીગેરે વીગેરે.

ભાઇઓ આ બધી દલીલો તદ્દન જુઠી અને આપણી અજ્ઞાન કોમને ઠગવા માટે રચાયલી બાજી છે.

લગ્ન ટાણે ખર્ચ કરવો કે ન કરવો તે સઘળું આપણી મરજી પર રહેલું છે. કેટલાં સગાં બોલાવવાં એ પણ મરજીની વાત છે, એમાંનું કશું જ ફરજીઆત નથી.

કદી બારને બદલે ચોવીસ વર્ષે લગ્ન કાઢશો, તોપણ ખર્ચ કરનારા તો અત્યારે પણ લાખો રૂપીઆ ખર્ચે છે, તેમ ખર્ચશે જ. અને જેને પહોંચ નથી, તેવા ગરીબને ઘેર છુટાં લગ્ન થાય છે તે લેઉવા પાટીદાર વીગેરે બીજી કોમોમાં તેમનાં સગાં સંબંધી કંઇ વગર તેડાવ્યાં જઇને ધામા નાખી તેમની પાયમાલી પણ કરતાં નથી.

બીજી તરફ આપણી ન્યાતે લગ્ન ટાણે પૈસા બચાવી સોનાનાં નળીઆ ચઢાવ્યાં હોય એવું કશું જણાતું નથી.

કડવા પાટીદાર સિવાયની કોળી, રજપુત, લેવા વીગેરે જ્ઞાતિ પણ ખેડુત છે, તેમને ત્યાં છુટાં લગ્નો થાય છે, તો તેમને પૈસા અને સમય બરબાદ થઇ, તેમની પાયમાલી થઇ એવું કશું નથી. તેમજ તેઓના પુત્રો વાંઢા રહ્યા કે તેમના વંશ ગયાનું પણ સાંભળ્યું નથી.

ત્યારે જો દુનિયાની દોઢ અબજ વસ્તી કે જેમને ગમે ત્યારે લગ્ન કરવાની છુટ છે, તેમાંની ૮૦ ટકા વસ્તી ખેડુતોની છે. તો તેમને છુટા લગ્નથી હાની થઇ નથી; તો આપણી નાતની પાયમાલી થશે, એવા ભયથી મુદતના લગ્નની હાસ્યપાત્ર સરમાવનારી નીંદીત પ્રથાને અંધપરંપરાથી વળગી રહીએ તો માતાજીની અત્યંત કૃપાને તો નહિજ પણ સામાન્ય કૃપાને પાત્ર પણ ક્યાંથી ગણાઇએ! તેથીજ પુનઃ પુનઃ કહું છું કે આપણે માતાજીનાં આખી દુનિયામાં અળખામણામાં અળખામણાં સંતાનો છીએ.

જ્યારે વેદશાસ્ત્ર પુરાણ ઇતીહાસ કે બીજે કશેથી આ રિવાજને પ્રમાણ કે ટેકો મળતો નથી, અને આવી અસંભવિત વાત કોના માથામાંથી નીકળી તેનો પણ પત્તો લાગતો નથી ત્યારે એ વાત સાચી શી રીતે મનાય!

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk214/page/n6/mode/1up

realpatidar.com

૨ ભાટ, ભવૈયા, વહીવંચા જેવી નિરૂદ્યમી જાતનું પોષણ કરવું એ પાપ છે.

ભાઇઓ ભાટ, ભવૈયા અને વહીવંચાના ચોપડા વીના બીજો તો જુઠી વાતોને ટેકો કોણ આપે.

આપણા લગ્ન કાઢનારાઓને એટલે આપણને દોરનાર એ ભરવાડોને વહીવંચાના ચોપડામાંથી જ બહાનું મળે તો મળે; પરંતુ ભાટ, ભવૈયા અને વહીવંચા કે જેઓ નિરૂદ્યમી અને ભીખ ઉપર જ જીવનાર કોમ છે, તે પોતાના પેટને માટે ઉમરામાંથી જ જુઠું બોલનારા હોય છે. એક ગરીબ મહેનત કરી પરાણે રોટલો મેળવનાર અથવા કંજુસ કે જેણે એક પાઈ પણ પરમાર્થે ખર્ચી ન હોય, તેવા પાસેથી તેમનાં વખાણ કરી પૈસા કઢાવવા તેને ઉમરે ચઢતાં જ તેને કરણરાજાની અને યુધીષ્ઠિરની ઉપમા આપનારને જુઠા ન કહેવા તો શું કહેવું?

ભાઇઓ પૈસા આપીને પોતાના વખાણ કરાવનાર અને જે ગુણ પોતાનામાં ન હોય તે પોતામાં માનનાર કે મનાવનારને ભગવાને ગીતાજીમાં સોળમા અધ્યાયમાં દંભી અને રાક્ષસ અને પાપી કહેલો છે.

આપણા જુઠાં વખાણ સાંભળવાં અને સંભળાવનારને દ્રવ્ય આપવું, અને તેવું દ્રવ્ય મળ્યા કરવાથી તે ભાટ વીગેરે જાતો સશક્ત છતાં નિરૂદ્યમી રહી આપણી ન્યાતને ચુસ્યા કરે એમાં દેશની અને ન્યાતની પાયમાલી વધે છે–દરીદ્રતા વધે છે. "કુપાત્રે દાનં દાતા ભવેત્ દરીદ્રી" આપનારનું ધન જાય છે. પણ જુઠાં વખાણ કરનાર કુપાત્રને દેવાથી દાતાને પુણ્ય મળતું નથી, તેથી દ્રવ્યના જવાથી દાતા દરીદ્રી થાય છે. અને અંતે પુણ્ય ન મળવાથી નરકમાં વાસ કરે છે. માટે વખાણ કરનારાને દ્રવ્ય આપી નરકે જવાનો આનીંદ્યમાર્ગ પણ ત્યજવો જોઇએ.

જો વહીવંચા જાતેજ વંચક એટલે જુઠા છે. તો તેમના ચોપડા તે વળી સાચા ક્યાંથીજ હોય?

વારસાની તકરારોમાં અનેકવાર પેઢીનામાં બદલવા તેમણે લાંચો ખાધી છે, અને એવી લાંચો ખાઈ ખાઇને અનેકવાર તેમણે તેમના ચોપડાઓમાં સુધારા વધારા કર્યા છે. આ વાતો મેં કેટલીએ વાર મારી નજરો નજર જોઈ છે.

ભાઇઓ વેદના પુરાણોના જ્ઞાતા ઋષીમુનીઓ જ્યાં સુધી આપણા ગુરૂ સ્થાને હતા ત્યાં સુધી તો આપણે ઉન્નતીને શીખરે હતા. પરંતુ જ્યારથી દોઢ મણ અફીણ પી પીને ગમે તેવી જુઠી ગપો ઠોકનારાને આપણે ગુરૂ બનાવ્યા અને તેમની કલ્પેલી માટીના પુતળાંની ને મુદતના લગ્નોની વાતો સાચી માની ત્યારથીજ આપણી બુદ્ધિ પણું જડ થઈ ગઈ. વહીવંચાની વાતોથી આપણું કશું શ્રેય થવાનું નથી. બલ્કે તેમની જાળમાંથી છુટવાથીજ તેમનું અને આપણું ઉભયનું શ્રેય છે.

૩ બાળલગ્ન જ્ઞાતિની અધોગતીનું મૂળ છે.

બંધુઓ બાળલગ્નની નઠારી રૂઢીએ આપણને વિદ્યા, લક્ષ્મી, કીર્તી, ધર્મ અને મુક્તી એ ચારે સંપત્તીથી વીમુખ રાખ્યા છે. પાટીદાર બોરડીંગોમાં જેટલા કડવા પાટીદાર વિદ્યાર્થીઓ આવે છે, તે બધા જ પરણેલા હોવાથી માત્ર તેર ચૌદ વર્ષની ઉમર થતાંજ માત્ર બીજા કે ત્રીજા ધોરણ સુધી માંડ માંડ ભણ્યા ન ભણ્યા કે તરત જ તેમને ઘેર સ્ત્રીઓ આવવાથી તેમનો વિદ્યાભ્યાસ બંધ કરી ઘેર તેડી લેવામાં આવે છે. તેડવા આવનારને સમ-

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk214/page/n7/mode/1up

realpatidar.com

જાવવા જાઇએ કે છોકરાની મરજી તો ભણવાની છે તો ભણવાદ્યોને. તો તેડવા આવનાર કહે છે, કે વહુને ઘેર તેડી આણી છે, ને વહુ તો મોટી બૈરૂં થઇ ગઇ છે. હવે એની વહુને જાળવે કોણ, માટે તેડી ગયા વિના ચાલે નહિ. આ રીતે ભરૂચ પાટીદાર બોર્ડીંગના બધા પાટીદાર વિદ્યાર્થી માત્ર ત્રીજુ ચોથુ ધોરણ ભણી જતા રહ્યા છે. બહુ દબાણ કરીએ તો એકાદ વર્ષ વધારે ટકે પણ તેથી શું વળ્યું. એટલું અપૂર્ણ જ્ઞાન–અધુરી વિદ્યા તેમને કશા કામમાં આવતી નથી. ઉલટું ભણેલો કણબી કુટુંબ બોજો એવા અર્ધદગ્ધ ઓગણા જેવા વિદ્યાર્થી બીજા ભણનારાઓના ઉત્સાહને પણ મોળો પાડે છે. કેમકે તે વિદ્યા, હુન્નર ઉદ્યોગ કળા વીગેરેમાં કશી કુશળતા આપતી નથી. ફળવતી થતી જ નથી.

અત્યારે યંત્રો, મીલો, જીનો, રેલ્વે, સ્ટીમરો વીગેરેના ધમધોકાર આગળ ધપતા જમાનામાં એટલા અધુરા ભણેલાઓનો પત્તો ક્યાંથી લાગે. ચોગરદમથી પરદેશી વેપારીઓની હરીફાઇમાં જુના ધંધાઓ મરી જવા બેઠા છે અને દેશનું ધન લુટાયું જાય છે. આવા જમાનામાં બાળલગ્ન જેવી રૂઢીથી નીર્માલ્ય બનેલા કડવા પાટીદારો ક્યાંથી ટકે. તેમના બાપે મુકેલી પાંચ દશ વીઘાં જમીન માટે અજ્ઞાન રહેલા અને બીજેથી કમાઈ લાવવાની શક્તી વીનાના ચાર પાંચ ભાઇઓ લઢી લઢીને તેટલીએ જમીન ગુમાવે છે.

વળી ખેડુતને તો મજબુત શરીર જોઇએ, તે પણ ક્યાંથી હોય. તેર વર્ષે તેટલીજ કે તેથી મોટી ઉમરની સ્ત્રી ઘરમાં આવતી જતી થાય, ત્યાં બ્રહ્મચર્ય કે વિર્યવાન પ્રજાની આશા રાખવી ક્યાંથી! બીચારા જુવાનીમાં જ ક્ષયરોગના ભોગ બની દુનીયા છોડી જાય.

વળી બાળલગ્નથી ઉમરનાં અને સ્વભાવનાં કજોડાં કેટલાં થાય છે અને કાચી ઉમરનાં કાચી બુદ્ધિનાં ધણી ધણીયાણી પોતપોતાની ફરજોના જ્ઞાનને અભાવે કુટુંબ કલેશની તકરારોમાં દુઃખી થઇ, ધણીઆણી ધણીને ઝેર દઇ મારે છે. અગર કામણ ટુમણની ભ્રમણામાં પડી ખરાબ થાય છે, અગર તેવું કશુ ચાલતું નથી તો કુવો તલાવ કરી આત્મહત્યા કરી, બીચારીઓ સ્વધામ પહોંચે છે. પુરૂષો તો સ્વતંત્ર હોય છે તેથી છુટા છેડા એક પર બીજી વીગેરે ટંટા બખેડા ઉભા કરી પાયમાલ થાય છે. આવા વિર્યહીણ અને ઉદ્યમહિણ પાટીદારો માટે ખેતી ઉત્તમ ધંધો છે.

રે કણબી તું ખરે જગતનો તાત ગણાયો,
કણબી પાછળ કરોડ કણબી કોઈનં. પાછળ નહીં.

એવાં વાક્યોની ઉપમા એ માત્ર ઘેલછા છે. એ વાતોમાં કશું વજુદ નથી, મીથ્યા પ્રલાપ માત્ર છે.

ખેતીમાંથી ઉત્પન્ન થતા કાચા માલને પાકો વ્યવહાર–ઉપયોગી બનાવવાની બધી વિદ્યા, કળા, હુન્નર પરદેશીઓના હાથમાં જવાથી આ દેશના ખેડુતોને તે લક્ષ્મીવાન બનાવતી નથી, એટલે અજ્ઞાન ખેડુતને તે લક્ષ્મી પણ મળે નહીં.

કુસંપ, નીર્ધનતા અને અજ્ઞાનતા જેનામાં હોય તેવા પુરૂષો કીર્તીવાન કે ધર્મવાન ક્યાંથી હોય !

અત્યારે દશ પંદર લાખની મોટી સાગર જેવી ગણાતી કડવા પાટીદારની જ્ઞાતીમાંથી નીષ્કલંક જીવન વડે, ફળદાઇ વિદ્યા વડે, દેશસેવા વડે, કે ઉદારતા વીગેરે કોઈપણ અસાધારણ એક પણ ગુણ વડે, કીર્તીને વરેલો એવો એકપણ નર શોધ્યો જડે એમ નથી.

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk214/page/n8/mode/1up

realpatidar.com

એથી વધારે અફસોસની બીજી શી વાત કરવી!

એથી ઉલટું આપણા જ પડોશી આપણી પેઠે જ ખેતીનો ધંધો કરનાર ગામડાનાજ જીવનવાળા પરંતુ મુદતના લગ્નની નીંદ્ય પ્રથાથી બચેલા લેઉવા પાટીદારોમાં પ્રાત:સ્મરણીય ગોપાલદાસ દરબાર જેવા, વીઠ્ઠલભાઈ પટેલ જેવા, વલ્લભભાઈ જેવા, રા. કુંવરજી ને કલ્યાણજી જેવા અત્યારે પણ અનેક વીરનરો પડયા છે. અને તેમના વડીલો પણ ભાઉ સાહેબ હરીદાસ વીહારીદાસ જેવા અસંખ્ય થઇ ગયા છે.

આપણે તો મુળથી જ અવળે માર્ગે ચઢેલી તેને તે રસ્તો છોડયા વીના બીજો સીધો સાચો અને કીર્તીકર પુણ્યનો અને મુકિતદાયક માર્ગ મળે જ કયાંથી! બારે વર્ષે માતા જાગે લગ્ન પત્રીકાનાં ડોબલાં વાગે અને આપણે ભુતો એક સામટાં ધૂણી ઉઠીયે.

ન જોઇએ ઉમ્મર ન જોઇએ ગુણ, કર્મ કે સ્વભાવ ભાઇઓ આ રીતે ગમે ત્યાં ગમે તેવી છોડીઓની સગાઇઓ કરી એ પરણાવીએ અને તેમાંથી સારાં ફળની આશા રાખીએ એ કયાંથી બને! માટે મુદતના લગ્ન અને બાળલગ્નની રૂઢી છોડી વિદ્યા વિર્યવડે લાયક થયેલા પુત્ર પુત્રીના સંબંધ જોડી શ્રી માતાજીના બાળક કાર્તીક ગણેશને પગલે ચાલી માતાજીની કૃપાને પાત્ર થવું જોઇએ.

૪ મરણ પ્રસંગે ન્યાતવરા કરવા કે ખાવા જવું નીંદ્ય છે.

ભાઇઓ જીવમાત્રમાં મનુષ્ય જન્મ મળવો બહુજ દુર્લભ છે તેમાં પણ પાટીદાર જેવી સ્વાવલંબી ઉંચી જાતમાં જન્મ મળ્યો એ પણ પ્રભુની કૃપા છે હવે તો સારા પુરૂષોના સમાગમ વડે અવળા રસ્તા છોડી મનુષ્ય જન્મનું સાર્થક કરવું જોઇએ કહેવત છે કે

પશુકી તો પનીયાં બની નરકા કછુ ન હોય,
નર એસી કરણી કરે તો નરકા નારાયણ હોય.

ઢોરના ચામડાના જોડા પણ બને પણ માણસ મરી જાય ત્યાર પછી તેનું કશું કામમાં ન આવે. પણ માણસ જો શુભ કર્ણી કરે તો નર મટીને નારાયણ બની જાય.

પરંતુ ભાઇઓ ખાવું પીવું પ્રજા ઉત્પન્ન કરવી અને મોત આવે એટલે એવા ને એવા મરી જવું. તો તો પશુ પક્ષી અને માણસમાં કશો ફેર નથી. પરંતુ માણસમાં જો જ્ઞાન હોય વિદ્યા હોય તોજ તે પશુ કરતાં વધારે ગુણી ગણાય છે. અને એ જ્ઞાન વડે જ માણસ સારૂ નઠારૂ સાચું ખોટું વીચારવાની શક્તીવાળો છે તેમાંથી નઠારૂં છોડે તોજ માણસ માણસ ગણાય. પણ આપણે તો સારૂં નઠારૂં કશું જોતા જ નથી જુવાન કારમું મોત થયું હોય, તો પણ તેનું બારમું ખાતાં આપણને શરમ ન લાગે. મરણ પાછળના ખરચો કરવામાં અને ખાવામાં ચીતરી ચઢે નહીં. ન ખાવાનું ખાનારને તો ભુંડ અને કુતરાંની જ ઉપમા અપાય. ભુંડ પણ ઉકરડામાં જઇને અભક્ષ્યાભક્ષ કરે. કુતરાં પણ નરકમાં મોઢું ઘાલે તેજ પ્રમાણે આપણે પણ જેને ઘેર મોત થયું હોય તેને ઘેર જઇને નીરાંતે મીષ્ટાન્ન ઉડાવીયે ખાસી મજાની બે બે ત્રણ ત્રણ દીવસ જાફતો ઉડાવીએ એ અભક્ષ્યાભક્ષ નહીં તો બીજું શું કહેવાય. આપણા ધર્મના મનુસ્મૃતિ અને ધર્મસીન્ધુ વીગેરે ગ્રંથોમાં મરનારની પાછળ અગીઆરમું, બારમું વીગેરે દીવસે જે જે ક્રીયાઓ કરવાની લખી છે તેમાં સાફ સાફ ચોખે ચોખું લખ્યું છે કે જો મોટો રાજા હોય તો માત્ર તે દીવસે ત્રણ બ્રાહ્મણ જમાડે અને સાધારણ માણસ બે બ્રાહ્મણ જમાડે કેમકે તેમાં લખ્યું છે કે મરણ પાછળની ધર્મક્રીયામાં

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk214/page/n9/mode/1up

realpatidar.com

જો વધારે માણસોને નોતરવામાં આવે તો તે માણસોની સારવારમાં પીતૃઓનું વીધીસર પુજન સન્માન થતું નથી. અને ધર્મ નીમીત્ત પીતૃ નીમીત્ત તૈયાર કરેલી સામગ્રીમાં પવીત્રતા જળવાતી નથી તેથી તેવા મોટા સમુહમાં પીતૃયજ્ઞમાં વિક્ષેપ થશે, એવા ભયથી પીતૃ નીમીત્તની ધર્મ ક્રીયામાં જમનારાએ જમવા જવું નહિ અને જમાડનારે વધારે માણસને નોતરવાં પણ નહિ. આવો સાફ ચોખો નીર્ણય ધર્મ ગ્રંથોમાં તો કરેલો જ છે.

આવા વિધી-વાકય પર પાણી રેડી ધર્મને નામે મરણ ટાણે મોટા ન્યાત વરા કરવાના રિવાજ કયાંથી પેસી ગયા તેતો પ્રભુ જાણે. છુટા લગ્ન કરવાની વાતમાં લગ્ન જેવા શુભ ટાણે ખરચનું બહાનું કાઢી વીધી નીષેધ ઘોળીને પી જઇને સામટાં લગ્ન કાઢી એકે દીવસે ગોટાળો વાળી લાખો બચ્ચાંનો લગ્નચોરીમાં શ્રી માતાજીને ભોગ ધરાવાય, તેજ પાટીદાર મરણ ટાણે બારમું ઉજવવા નીકળે ત્યારે ન જુવે છત અછત ગમે તેટલી વધારેમાં વધારે મરણ કંકોત્રી કહાડવા તૈયાર થાય, ગમે તેટલા લોક એકઠા થાય પછી ભલે ને જમનાર જમાડનારને ન ઓળખે અને જમાડનાર જમનારાઓને ન ઓળખતો હોય, ભલેને કાચી પાકી ગમે તેવી રસોઈ રંધાઈ જાય, ખાનાર ખવાડનારના મનની ભાવના પણ સાફ હોય કે નહી, મને કે કમને અકળાઇને બારમું ખવડાવું એ ખરૂં અને આપણે ખાવું એ ખરૂં, ત્યાર વીના પીતૃઓ-માબાપ કયાંથી સ્વર્ગે જાય.

બહારથી તો ધર્મવરો કરવાની શુભ ભાવના ખાનારા પણ તેના ડોસાને પરલોક મોકવાની ભાવનાથી ખાવા જતા જણાય, પણ અંદરખાને જોતાં તો કીર્તી, નામના, યશ, મોટાઇ વગેરે દંભીક ગુણોની વાસના શીવાય બીજું કશું નહીં. અથવા ખાધું તેનો બદલો અથવા ભવીષ્યમાં ખાવાની ઇચ્છા એવાં એવાં મીથ્યા પાપનાં પોટલાં બાંધવાની વાસનાથી જમનાર જમાડનાર ખરચ મહેનત કશું જોયા વિના શંભુમેળો એકઠો થાય. પેટની હોજરીમાં કેટલું પચશે, તેનો વીચાર કર્યા વિના પારકા ઘરના મિષ્ટાન પર સપાટો ચલાવે અને અશુભ ભાવના વાળી કાચી પાકી અપવીત્ર રસોઇ અકળાતાં સુધી ખાય. ઠાંસી ઠાંસી ને પાણી પીયે અને પછી તેનો શું નતીજો થાય છે તે જુવો જરા ધ્યાન આપી સાંભળજો અડધી પોણી રાત વીતી ન વીતી કે પેલું પાપ રૂપ અન્ન પેટમાંથી દુર્ગંધરૂપ અધોદ્વારથી બહાર નીકળવા જોર કરે. આ યુદ્ધમાં બારમુ ખાઈ પતિત બનેલો બિચારો અકળાઇને બહુ દુર કયાં સુધી જઇ શકે! એટલે જમાડનારના ગામનેજ ખુણે ખાચરે પવીત્ર ભાગોળોમાં જ્યાં જુવો ત્યાં બધેજ પ્રાતઃકાળ પૂર્વે દુર્ગંધની ખાડી બનાવી મુકે. જો કદી એવા જાત્રાળુઓની સંખ્યા વધારે હોય, અને ગરમીના દીવસો હોય, તો તો કોલેરા-મરકી જેવા ચેપી રોગને પણ ફેલાતાં વાર ન લાગે અને તેવા રોગના સપાટામાં અવિહિત પીતૃયજ્ઞ કરનારના એટલે જમાડનારના ગામના કેટલાય માણસો સપડાઇને યમપુરને માર્ગે પણ પહોંચી જાય.

વળી શ્રી ગીતાજીમાં ભગવાને કહ્યું છે કે કીર્તી માટે બદલા માટે કે કુપાત્રને વગર વિધિયે અપાયેલું દ્રવ્ય દાતાના ઘરમાંથી જાય છે તેથી દાતા દરીદ્રી બને છે. અને પૂણ્ય રૂપી ફળ ન મળવાથી ઉત્તમ લોકનાં સુખનો ભાગીદાર થતો નથી. બારમા નીમીત્તે ખરચાયેલું ધન ઉપરના બધા દોષોથી ભરેલું હોવાથી દાતાને દરીદ્રી કરે છે અને ખાનાર તથા ખવાડનાર બેઉને નરકે નાંખે છે. જે બિચારાને ઘેરથી માણસનું માણસ મરી જાય વળી તે કમાનાર ઓછું થવાથી આવક ઘટે અને પાછળ પાછો ખર્ચ કરવો પડે. તેમાં પણ પુણ્ય નહી. પણ પીતૃશ્રાપ વડે પાપ વધે ખાનારા ગામમાં ગંધકી મુકી જાય. અને પાછળ વાતો કરે કે દાળમાં

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk214/page/n10/mode/1up

realpatidar.com

મરચાં નહીં, ને લાડુમાં ઘી ઓછું. બિચારા ખવાડનારને મહેનતનો પાર નહી અને પાછળથી જશ ને બદલે જોડા ખાવાના. અને પીતૃઓનું યથાવિધિ પુજન સન્માન અને પીતૃનીમીત્ત સુપાત્રને દાન વીગેરે ન થવાથી પીતૃઓ શ્રાપ દે કે તમારૂં અકલ્યાણ થજો ભાઇઓ મરણ પાછળના વરાનું આથી વધારે શું કહેવું?

૫ રોવા કુટવાના રિવાજ પણ નઠારા છે.

આ તો મરણ પાછળના વરાની વાત થઇ પરંતુ એ વિના પણ આપણી નાતોમાં કાણ મોકાણના સરઘસો, ફુલેકાં, ને તે નીમીત્તની પણ પાર્ટીઓ થાય છે. ભાઇઓ મરણ ટાણે તેનાં સંબંધી જનોને શોક થાય, એ તો સ્વભાવિક વાત છે. પરંતુ રડવા કુટવા આવનારાં ટોળાંઓ તે શોકાતુરને એટલો પજવે છે, કે તેની નિર્દયતાની વાત કરતાં પણ કંપારી છુટે. એક ટોળું જાય કે બીજું આવ્યું જ છે. આવનાર તો નવાં, પણ ઘરનાં બીચારાંને તો તે બધા ટોળાં સામું સનમાન કે યુદ્ધ જે કહો તે કરવા માટે ખડે પગે આખો દીવસ તૈયાર રહેવાનું હોય છે. અને આવનારાને પણ બહારગામથી આવવામાં, સાથે માણસો લાવવામાં વીગેરે અનેક બાબતોની વીટંબનાઓ વેઠવાની તો ખરી જ, તેમાં પાછી સરભરા પણ કરવાની, મરદો તો થોડું ઘણું કુકવો કરી પતાવે, પણ બૈરાંઓનો હાય હાય વીધી તો અત્યંત કમ-કમાટી ઉપજાવે એવો હોય છે, અને તે વખતના તેમના બેસુરા રાગનું તથા તે બૈરાં પલટણની બેઢંગી કવાયતનું ફોનોગ્રાફ કે સીનેમેટોગ્રાફમાં ચીત્ર ઉતાર્યું હોય અને તે ચીત્ર તેજ બૈરાંને પાછું બતાવવામાં આવે તો જરૂર તે લોક પણ લાજી મરે એવું મર્યાદા વગરનું હોય છે. અને આવાં નાટકો ભજવ્યાથી કે રડી મરવાથી મરનાર ફરી જીવતો થવાનો નથી. સમજુ અને જ્ઞાની તો કહી ગયા છે કે,

> મરનારાને શીદ રડો છો, રડનારા નથી રહેવાના;
> આજ કાલ દીન સાત પાંચમાં, સૌ કોઇ વાટે વહેવાના.

શ્રી ભગવાન પણ ગીતામાં અર્જુનને કહે છે કે "ગતાસૂંનગતાસૂંશ્ચ નાનુંશોચંતિ પંડિતાઃ" મરણના વિષય ઉપર ખાસ વિધિ રૂપે લખાયેલું, ગરૂડ પુરાણ પણ રોવા કુટવાનો સખ્ત નિષેધ કરે છે. અને કહે છે કે તેને નિમિત્ત ઇશ્વર સ્મરણ, દાન, પુણ્ય, તપ, વ્રત કરો જો રડશો એટલે જેટલાં આંસુ મરનાર પાછળ પાડશો તેટલાં આંસુ તથા લીંટ તે મરનારના મુખમાં પડે છે. ભાઇ આ બાબતમાં પણ આપણે ધર્મશાસ્ત્રને નેવે મુકી મનમાનતા રિવાજમાં કુટાઈ મરી નાહક દુઃખી થઇએ છીએ. જન્મ દુઃખં, જરા દુઃખં, નીત્ય દુઃખં પુનઃ પુનઃ સંસાર સાગરં દુઃખં........ભાઇ આ સંસાર દુઃખરૂપ તો છે જ, પરંતુ કેટલાંક દુઃખ તો આપણે જાણી જોઇને હોંસે હોંસે નોતરાં દઈ દઇને તેડી લાવીએ છીએ. અને અજ્ઞાનતાને લીધે, એટલી જડતા આવી ગઇ છે કે એ દુઃખ, દુઃખ છે એમ પણ સમજાતું નથી. જડ પથરાને પણ તડકે તપેલો હોય તો, ઉનો, ગરમ લાહ્ય જેવો થયેલો જણાય. પણ આપણે તો એટલા જડ, કે દુઃખના ડુંગરો માથાપર હોય પણ કોઇ કહે કે તું દુઃખી તો આપણે કહીએ મારી બલારાત દુઃખી તું દુઃખી હશે. હવે જ્યાં દુઃખ જણાય જ નહીં ત્યાં તેવા અસાધ્ય રોગમાં, મુર્છામાં, પડેલાની શી દવા કરે, ને રોગ મટે પણ શી રીતે? પણ જ્યાં જ્યાં જેમને દુઃખ જણાય છે તેમનોજ વૈદ્યો ઉપાય કરીને રોગ મટાડે છે.

કુંવારાઓની વાતમાં આપણી સમાજ પણ અસાધ્ય રોગમાં અને મરણની મુર્છામાં પડી છે. તેને પ્રથમ તો તું દુઃખી છે એવુ ભાન થાય એવી દવા આપવી પડે અને તે વિદ્યા છે

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk214/page/n11/mode/1up

realpatidar.com

અને ત્યાર પછી તું અમુક જાતનો દુઃખી છે જેવો કે બાળલગ્ન વડે વીગેરે, અને તેનું પણ તેને ભાન થાય, ત્યારે તેને તે રોગ મટાડવાની દવા બતાવવાની રહી. અત્યારે તો આખી કડવા કોમ ડાહી, અને તેને દુઃખી છે એમ કહેનારા સુધારકો ગાંડા, દીવાના, નવરા, કુળ વગરના, કન્યા ન મળવાથી વંઠેલા, વીગેરે વીગેરે. બસ બહુ થયું.

૬ ગોળ, ઉચનીચની માન્યતા, વિગેરે બધા અનર્થનું મૂળ છે.

પરંતુ ભાઇઓ, સો ડાહ્યાનો એક મત હોય છે, અને મુર્ખાઓની માથે માથે જુદી મતિ હોય. તેમના દરેકના ઘર ઘરના મત જુદા. અને એજ હેતુ આપણામાં કુસંપ કરાવી રહ્યો છે, અને તેની જડમાં ઉંચ નીચની માન્યતા અને કુળવાનપણાનું અભીમાન રહ્યું છે. અને તે હેતુએ, તે કુસંપે, પરમાત્માએ આપેલી આપણી ૨૦ લાખની પાટીદાર જાતમાં તડ પડી ગોળ, એકડા, જથા વીગેરે કામે કામ ભાગલા પડી ગયા છે. અને એ જુદાઇના પરીણામે દીવસે દીવસે એ ન્યાતો જ જુદી જુદી થઇ ગઇ હોય, એવો વ્યવહાર પણ થઈ ગયો છે, અને તેથી કડીના પાટીદારને, ભરૂચનું સ્નાન સુતક ન લાગે, વળી ભરૂચવાળાને વીરમગામ જોડે કશું લાગે વળગે નહીં. સુરતવાળા વડોદરાને ઓળખે જ નહિ, એવી રીતે સગાઇ સબંધો બંધ પડવાથી લાગણી પણ જતી રહી છે.

આ ગોળ અથવા જથા એ નાહનાં નાહનાં કુસંપ વડે બનેલાં તડો છે, અને એ તડો પડવાનું મુખ્ય કારણ ઉંચ નીચની માન્યતા અને કુળવાનપણાનું અભિમાન છે. અને એ અભિમાનને લીધે સંબંધો બંધાતાં અટકી પડવાથી આ અનિષ્ટ પરીણામની પરંપરા ઉભી થઇ છે.

સૌથી મોટાં શહેરો તથા મોટાં ગામડાંઓએ માન્યું કે આપણે મોટા ને ઉંચા, તેથી નાહનાં ગામોમાં કન્યા ન આપવી, નાહનાં ગામોને વળી પોતાથી નાહનાં ગામોવાળા કરતાં ઉંચા થવાનું ગમ્યું, વળી તેથી નાહના ગામો કરતાં જરા મોટા ગામો જુદાં પડયાં, એમ પરંપરા ચાલી, ને ગોળ બંધાઈ ગયા.

વહેતા પાણી નિર્મળા, બાંધે ગંદા હોય.

ગોળ બંધાયો એટલે તેમાં પણ પટલાઇ કરનારા પાકયા, અને પોતાના વાડામાંનું ઢોર નાશી જશે તો પછી પટલાઇ કોના પર કરીશું! એ લાલચથી કાયદાના વાડો સખત રીતે બાંધવા માંડી. પ્રથમથી જ સ્વતંત્ર કોમ, એકદમ કાયદામાં સપડાય નહીં, તેથી ભોળા અને અજ્ઞાનને ભરમાવા ન્યાતનો બંદોબસ્ત રાખવાને બહાને પણ અંદરખાનેથી પટલાઇ ચલાવવા અને ગોળને મજબુત બનાવાને બહાને, ન્યાતને પ્રલોભન બતાવા, કેટલાક કાયદાઓ ઘડયા, પણ કાયદા ઘડવાનો મુખ્ય ઉદ્દેશ તો ગોળ બહાર કન્યા જાય નહિ. અને પોતાના ગોળ વીનાના બીજા કડવા પાટીદારો નીર્વંશ થાય તોપણ પછી કન્યાની છત વધે તો એક ઉપર બે બે ત્રણ ત્રણ કરાય પણ ગોળ બહાર ન અપાય.

ગરીબોનાં ઘર મંડાવાની વાત તો કહેવાની પરંતુ લાગતા વળગતાના ઘર માંડવાં હોય તો નવરા પટેલીઆઓ ખટપટ કરી ગરીબોની કન્યાઓ હરણ કરવા ઘણાયના ઘર ભંગાવે છે. છુટા છેડા અપાવે છે અને ન્યાયના સિંહાસન પર બીરાજી અફીણના નીશામાં બેભાન બની ઉલટો ચોર કોટવાળને દંડે એ ન્યાયે જેનું ઘર ભંગ કરવું હોય, જેને છંડાવવું હોય તેના ઉપર જ કાયદાની શીલાઓનો અને જ્ઞાતિ–બહીષ્કાર સુધીના દંડનો ડર બતાવી

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk214/page/n12/mode/1up

realpatidar.com

તે જ્યારે તે સ્ત્રીનો છુટકો કરે ત્યારેજ તેને સુખે જંપીને બેસવા દે છે. તે છેડાએલીના માલીક થવા જ ખટપટીઆઓની રચેલી જાલમાં ગરીબો સપડાય છે. છતાં ગાડરીયા પ્રવાહની પેઠે માને છે કે આ કાયદો અને આ જથો ન હોય તો દુનિયાના પડમાં આપણાં છોકરાંનો તો પત્તો ખાય જ નહિ. ભાઇઓ આનું નામ ન્યાતનો બંદોબસ્ત અને આજ ગરીબોની દાઝ જાણવાની તથા ગુનાહ અટકાવવાની દલીલોમાં રહેલી પાખંડી પટેલીયા પેંચાની જાળ.

ઉપર ઉપરથી શોભીતા કાયદાઓથી અજ્ઞાન સમૂહ ભોળવાય છે, પણ એ કાયદાનો અમલ તથા સત્તા ચલાવનાર પેલા મોટાં લાલ પાઘડાંવાળા ઠગોને ઓળખતા નથી.

ક્યાંથી ઓળખે જ્યાં અજ્ઞાનતા—જડતા પુત્રીઓના ઉપર પડતાં દુઃખ તરફ બેદરકારી, અને છેવટ પ્રભુનો કે નસીબનો દોષ કાઢી આળસુ બની બેસી રહેવાની ટેવવાળા અને પહોંચેલા પટેલીઆઓ ગોળમાં રહેલા વાડામાંના ઢોર જેવા આપણા અજ્ઞાન ભાઇઓને તેમનાં પોતાનાં બચ્ચાંઓને, પુત્રોને કે પુત્રીઓને મન માનતે અનુકુળ સ્થાને પરણાવવાની સ્વતંત્તા ક્યાંથી મળે! અને તે સ્વતંતા છીનવી લેવા માટેજ અને માત્ર કન્યા ગોળ બહાર ન જાય એજ હેતુંથી ગોળ બહાર કન્યા દેનાર ઉપર સખતમાં સખત શિક્ષાનો સર્વે કાયદામાં સૌથી મોટામાં મોટો કાળો કાયદો ઘડી રાખેલો હોય છે. અને આ કાયદાની કાળાશ બહાર ન પડે, ઢંકાઇ રહે તેજ હેતુથી અજ્ઞાન સમૂહને ભોળવવા બીજા કાયદાઓ હોય છે. આટલું બધું છતાં પણ એ ભયંકર રોગનાં ઝેરી જંતુઓનું ઉત્પત્તી સ્થાન તો કુળવાનો જ છે. એ કુળવાનોના જુલમથી છુટવા જતાં આપણે પટેલીયાઓની બીજી જાળમાં સપડાયા છીએ.

છતાં એ અફસોસની વાત તો એટલી જ છે કે તે અભીમાની કુળવાનોને તો ગોળ બંધાયા છતાં કશું ખમવું પડયું નથી. અને એથી ઉલટું બીજી તરફથી ગોળમાં સપડાયેલાને કુસંપ સમગ્ર ન્યાતની એકતાના પાયામાં લુણો લાગવાથી તથા સાગર મટી ખાબોચીયા જેવાં થઇ જવાથી ગંદકી અને સુકારો લાગ્યો છે, અને પટેલીઆઓના જ્ઞાતિ—બહીષ્કારના તીક્ષ્ણ ઉગામેલા હથીઆરથી થરથરી રહેલી ન્યાત તેજ હીણસાવ મવાલી જેવી દેખાય છે. અને માતેલા બનેલા કુળવાનો અને સત્તાધારી પટેલીઆઓ પોતાની સત્તા આવી સુધારાની પરીષદો ભરાશે તો હવે ટકવી મુશ્કેલ છે, એવું તે ન સમજે એવા કાચા કે ભોળા નથી. જ્યારથી પ્રથમ સુધારાની પરિષદોની જ્ઞાતિ સુધારાના માસીક પત્રોની વીગેરેની ચલવલ ચાલવાની શરૂઆત થઇ. ત્યારથી જ તેઓ પોતાનું ટુંકું ભવિષ્ય છે એવું સમજી ગયા હતા. અને તેઓ એટલા પહોંચેલા અને પક્કા મુસદ્દી હોવાથી જાણતા હતા કે—

સુધારકો છોકરવાદ છે, તેમની પાસે પૈસાનું જોર નથી, એટલે સુધારા નીમીત્તે પૈસા માટે તો જરૂર તેમને આપણી મદદ લેવી જ પડશે. અને તે એકજ છીદ્ર તેમના હાથમાં આવવાથી તે છીદ્રદ્વારા સુધારાની ચલવલને છુંદી નાખવા સુધારકોના સંઘમાં પેસી જઇ સુધારાના સુંદર અંકુરને હજુ સુધી વધવા દીધો નથી, અને અજાણ્યો વટેમાર્ગુ મુસાફર ભુલથી જેમ ચોરને જ ભોમીયો માની સાથે લે તેમ આપણે તેમને પરિષદના પ્રમુખપદ સુધી પેસવા દઇ તેમના દંભની મનમાનતી ગર્જનાઓ કરવા દીધી છે.

વહાલા બંધુઓ આવી રીતે સમજુ અણસમજુ બધાએજ કુળવાન પણાને અને તે દ્વારા ઉચ્ચ નીચની માન્યતાને અત્યારની ઘડી સુધી પોષાણ આપ્યાજ કર્યું છે. અને તેમનું માન એટલે અભીમાન આપણે માથે ચઢાવ્યાજ કર્યું છે, હજુ પણ તેમજ કરીએ છીએ, તેમજ કરવાના છીએ. એ કહેવાતા કુળવાનો અને ગોળના આગેવાનો એટલી સત્તા realpatidar.com

https://archive.org/details/bk214/page/n13/mode/1up

realpatidar.com

અટકે તો તો ધૂળ નાખી પરંતુ લગ્નની પવીત્ર ગાંઠનો દુરૂપયોગ કરી મળતરની છત તેથી રીત રિવાજોને બહાને દ્રવ્ય કઢાવા, કે વ્યભીચારી વૃત્તિને પોષવા, કે એકાદ કામ કરનારી નોકર રાખવી પડે તેના બદલા પેટે એક ઉપર બીજી અને બીજી ઉપર ત્રીજી સ્ત્રી સામટીના ધણી થાય છે. અને ફાવતું આવે છે ત્યાંસુધી તેમને અન્નવસ્ત્રથી પાળે છે અને ન ફાવે તો તે બીચારી ગરીબ ગાય જેવી અને તેમના માબાપોના કાળજાની કોર જેવી કોમળ બાળાઓને મારફાડ વીગેરે અનેક જુલમો કરી તેમના માબાપો પાસેથી કઢાવાય તેટલું ધન કઢાવી છેવટ તે બોલતી ચાલતી દેવી જેવી ગરીબ ગાયને તે કુળવાન કસાઈ લોકો રખડતી મુકે છે કે છતે ધણીએ રંડાપો આપે છે એટલે છુટા છેડા આપે છે. આવા લોકોને કુળવાન કહેવા ? કે કુળ અંગારા કહેવા ? અને એવા કસાઈઓને ત્યાં પરાણે પોટલાં બાંધી ધન આપી હલકા ગણાઈ કન્યા આપવા જનાર આપણા પટેલીઆ ભાઈઓને પણ શી ઉપમા અપાય ?

ન્યાતમાં મોટા ગણાવા મોટાં પાઘડાં ઘાલી, પંચમાં મહાલવા તથા ઘોડીયામાંથી છોકરાં ઝડપાય એવી મીથ્યા વાસનાને વશ બની કન્યાઓની કકળતી આંતરડીનો શ્રાપ લેનાર એવા માબાપોની અજ્ઞાનતાથીજ જ્ઞાતિનું સત્યાનાશ જવાનું એ વાત છતી આંખે કેમ દેખાતી નથી !

એક કુળવાનપણાને પોષવાથી જ કન્યાઓની અછતવાળાઓના શ્રાપ, ગોળ પાડી ન્યાતના ભાગલા થવાથી કુસંપ, એક હૈયાત છતાં બે બે ત્રણ ત્રણ સ્ત્રીઓ કરવી, છુટાછેડા, ફુલના દડા, બાંધવર, વીગેરેના ફારસ, આવી અનેક દોષની પરંપરા એટલે પાપોની હારની હાર બની રહે છે. અને તેમાં પણ જો તે કુળવાનપણામાં કે ઉંચ નીચની માન્યતાના મૂળમાં કંઈપણ સચ્ચાઈ હોત કે કંઇપણ ધર્મ સમાયો હોત, તેમાં કંઈપણ વજુદ હોય, ફાયદો હોય, તો તો તેને નભાવી પણ રખાય, પરંતુ "એક પ્રભુની છે પ્રજા, આ સઘળો સંસાર." જ્યાં ઉમીયા માતાનાં બધાં બાળક સરખાં ત્યાં તે ઉંચા ક્યાંથી થઈ ગયા ?

જે જગાથી કુલીનો પાક્યા, ત્યાંથી આપણે પણ પાક્યા, કુળવાન બધાય સજ્જન નથી. અને આપણે બધાય કંઇ દુર્જન નથી. તેમના હાડકાં કંઇ સાગ કે સીસમના લાકડા-માંથી નથી બનાવ્યાં. જ્ઞાનીઓની દ્રષ્ટીમાં બધાંય શરીરો હાડ માંસના લોચા છે. ત્યાં કુલીનતા ક્યાંથી આવી મલીનતાને કુલીનતા માનવી એનું નામ અવીદ્યા–અજ્ઞાન છે. ખોટાને સાચુ માનવુ એનું નામ જ ભ્રમ, ભ્રાન્તી, માયા જે કહો તે કોઇનામાં સારા ગુણ જોઇ આપણે તેને મહાન્ પુરુષ માનીયે એ વાત સાચી. પરંતુ તે સામો પુરુષ પોતે પોતાને મોટો માને, કુલીન માને, તેનું નામ તો અભીમાન અહંકાર ગણાય. અને આપણા કુળવાનો એવા અભીમાનને વશ થઈ પોતાની કુલીનતા એટલે કુળને એટલે પારસમણીને કાચને સાટે વેચવાનો વંશપરંપરાનો ધંધો લઇ બેઠા છે. વાંકડા, કર કરીયાવરને બહાને કુળને હરાજ કરી નાંખ્યું છે. કુળનું દેવાળું કાઢ્યું છે. તેવા અભીમાનરૂપી પાખંડને પુજવો એતો હડહડતું પાપ છે.

આ પાપ એટલું જડ ઘાલીને બેઠું છે કે ભલભલા મહારથીઓ પણ એ કાદવના ખાડામાં કાન સુધી દટાઇ ગયા છે. એટલે સુધારાનો પોકાર કોણ કેવી રીતે સાંભળે. બસ અમારાથી અમુક જગ્યાએ ને અમુક ગામમાં જ કન્યા અપાય. પછી તે જગા ભલે ગંધાતી ખાળકુંડી હોય. પણ અમે ગધેડા તો ત્યાં જ જઇને આળોટવાના.

આજ વાત સમજુ, વિદ્વાન, સુધરેલા, આગેવાન, જુવાન કે વૃદ્ધ દરેકના હ્રદયમાં ઘર કરીને બેઠેલી છે. ત્યાં સુધારાના ફાંફાં મારવાં, એ મારવાડની મરૂ ભૂમીમાં ઝાંઝવાના જળથી તરસ છીપાવવાનાં તરફડીયાં મારવા જેવું છે.

realpatidar.com

realpatidar.com

૭ વિદ્યા વડે બધાં પાપથી મુક્ત થવાય.

છતાં ભાઇઓ, મહતામા ગાંધીજી કહે છે, તેમ બે-ચાર સુધારકો રહે ત્યાંસુધી પણ આપણે નીરાશ ન થવું. અને આપણી પાસે જે એક અમોઘ શસ્ત્ર શ્રી ભગવાન ના સુદર્શન ચક્રજેવું, મહાદેવજીના પીનાક, ત્રીશુળ કે પશુપતાસ્ત્ર જેવું, અને મહાત્માજીના રેંટીયા જેવું, ઇન્દ્રરાજાના વજ્ર જેવું છે; કે જેનું વર્ણન બધા પ્રથમ કરે છે, ત્યારે મેં વરના ઘોડાની પેઠે તેને પાછળ કહેવાનું રાખ્યું છે.

આ શસ્ત્ર તે વિદ્યા છે. બાળકો ભણશે અને મોટા થયે આ બધા રોગના ઉપાય શોધશે, કેમકે આપણે તો એટલા જડ થઇ ગયા છીએ કે રોગનું દુઃખ પણ જણાતું નથી. અને જયાં છીએ ત્યાં સુખી છીએ, એમજ માની લીધું છે. છોકરી છંડાય તેનું એ દુઃખ નહીં, તે રંડાય તેનું એ દુઃખ નહીં. 'ટકે શેર ભાજી ટકે શેર ખાજા'' એવી સ્થીતી છે. જો કહીએ ભાઈ, તમે દુઃખી છો તો તે કહે, તું દુઃખી હશે. અમારે તો લીલા લહેર છે. આનું નામ એ કે દુઃખ છે પણ દુઃખનું ભાન નથી. અને વિદ્યા વડે આપણને દુઃખનું ભાન થશે. ત્યારેજ તે દુઃખ મટાડવા ઉપાય શોધીશું. માટે ભાઇઓ જો બાળકો ભણે તોજ બધા દુઃખના ઉપાય તે શોધી શકે. પણ ભણતર એટલે માત્ર અક્ષરનું જ્ઞાન એજ ભણતર નથી. ભણ્યા પણ ગણ્યા નહી. વેદીયાં ઢોર રહ્યા. ભણવાની હદ સમજ છે. સમજ્યાની હદ જ્ઞાન. જ્ઞાનની હદ હરી નામ છે. ભાઇઓ વિદ્યા તો બહુ જાતની છે. વિદ્યાનો પાર નથી. બધીજ વિદ્યાઓ અપાર છે. ખાધે ખુટે નહી. અને ખરચે પણ ખુટે નહીં એવું વિદ્યા ધન છે. એ વિદ્યાના મહાસાગરને ઉલેચાય તેટલો ઉલેચો, એનો ભંડાર તો ભરપુર રહેવાનો, તમારામાં જેટલું ખરચવાનું જોર હોય તે બધું વિદ્યા પાછળ ખરચો. અપાય તેટલું ત્યાંજ દાન આપો, ઇચ્છા હોય કે ન હોય તો પણ છોકરાં ભણાવો. આપણા છોકરાંને ભણાવો અને પારકાને પણ ભણાવો. કુંવારાને પણ ભણાવો, ને પરણેલાને પણ ભણાવો, કેમકે પરણેલો ભણીને પસ્તાવો કરીને તો પાપ ધોશે. અને સુધારો કરી બચ્ચાંને સુધારશે. માટે ભાઇઓ આ એક સાકરના ઘોડાની પેઠે માથેથી પગેથી અને પુંછડેથી જ્યાંથી ખાઇએ ત્યાંથી ગળ્યું લાગે, એવું વિદ્યા રૂપી રમકડું ખાવ ખાવ અને ખવાડો.

જે દેવ યોનીમાંથી જનમ્યા છે, મર્યા પછી પાછા દેવ થવાના છે, અને હાલ જેમાં જરાએ વિવેકનો છાંટો છે, તે સર્વે તો વિદ્યા દાનમાં જ શ્રેય છે, એમ સમજે છે.

અત્યાર સુધી અંગ્રેજ સરકારને નોકરો તૈયાર કરવા પુરતું જ્ઞાન આપવા માટ શાળાઓ હતી. તે સમય પણ હવે ગયો છે. હુન્નર, ઉદ્યોગ, કળા, વિજ્ઞાન વીગેરે માટે અત્યારે અનેક સ્થળે અનેક મહાપુરૂષો દ્વારા જ્ઞાન આપવાની યોજનાઓ ઘડાય છે, ત્યાં હવે આપણી કોમે વિદ્યાના જળ વીના તરસે મરી જવું, એ બહુજ અયોગ્ય ગણાય. જે દેશમાં આખી દુનીયાનું પોષણ થાય એટલું અનાજ પાકે અને આખી દુનીયાને વસ્ત્ર વડે ઢાંકે એટલું રૂ પાકે, વળી દુધાળાં ઢોરને ઉછેરવાને અનુકળ હવા પાણી જે દેશમાં હોય એવા દેશમાં તે દેશની જમીનના માલીક અને જમીનને કેળવનાર આપણી પાટીદાર કોમમાં અથવા ખેડુત કોમમાં કેટલાકને મરણ પછી પારકે લાકડવે બળવાનો વખત પણ આવે. એ સ્થિતિ આવવાનું કારણ માત્ર ખેતીમાંથી પાકતા રૂ કપાસ જેવા કાચા માલને વ્યાપારી કર-કસરથી વ્યવહારોપયોગી બનાવવાના હુન્નર ઉદ્યોગની કેળવણીનો અભાવ એજ હોઇ શકે.

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk214/page/n15/mode/1up

realpatidar.com

એ બધા હુન્નરો, મુડીવાળા પરદેશીઓ કે જે હુન્નર ઉદ્યોગની કેળવણી પાછળ અથાગ મહેનત કરી રહ્યા છે તથા મુસદ્દી હોવાથી વ્યાપાર અર્થેજ રાજ્ય કરે છે, તેમના હાથમાં જવાથી આપણી પાયમાલી થવા માંડી છે.

મહાત્મા ગાંધીજી કહે છે, કે કપાસમાંથી રૂ, સુતર, કાપડ વીગેરે આપણે હાથના ચરખા, રેંટીયા, પીંજણ, શાળ વીગેરેના ઉપયોગ વડે ગામે ગામ અને ઘેરે ઘેર ઉત્પન્ન કરીશું અને પરદેશી કે મીલના કાપડની પરતંત્રામાંથી મુક્ત થઇશું ત્યારેજ આપણી ખેતી, ખેડુત અને ગામડાંની આબાદાની થશે. અને રેંટીઓ ચલાવવો અને શુદ્ધ ખાદી પહેરવાનું વ્રત લેવું. તથા તેવી ખાદી ઉત્પન્ન કરવાનું શીક્ષણ મળે, તથા ખેતીને અંગે વપરાંતાં ઓજારો, ખેતરો, તથા ખેતી દ્વારા દુધાળાં ઢોર પળાય તો તે ઢોરની ઉછેર સંબંધી તથા ઢોરના દુધ, માખણ, તથા તેનાં ચામડાં વીગેરેની ઉપયોગી માહીતી મળે તેવી શાળાઓ સ્થાપવી એ આ જમાનામાં, અશ્વમેઘ, રાજસૂય, વિષ્ણુયાગ, મહારૂદ્ર, જેવા યજ્ઞો કરતાં અને ચારે ધામની જાત્રા કરતાં વધારે પુણ્નું કાર્ય છે.

એવી વિદ્યા એવું જ્ઞાન જ્યાં જ્યાં અપાય તેવી સંસ્થાઓનું પોષણ કરવાથી આપણા દેશના ધર્મનું રક્ષણ થશે અને આપણો દેશ પરદેશીઓથી સ્વતંત્ર થશે.

૮ કડી પાટીદાર વિદ્યાર્થી આશ્રમનેજ દાન વડે પોષો.

આ બધી ચળવળોના આત્મારૂપ વિદ્યા દેવી છે. અને તે વિદ્યાદેવીને રહેવાનું સ્થાન કેળવણી મંડળો છે. કડવા પાટીદાર કેળવણી મંડળ જે કડીમાં પાટીદાર આશ્રમ ચલાવી રહ્યું છે. તેજ અત્યારે કડવા પાટીદારોમાં અગાડી પડતું વિદ્યાર્થી આશ્રમ છે. સંખ્યામાં પણ ત્યાંના જેટલા વિદ્યાર્થી સુરત, ભરૂચ, વડોદરા, કે અમદાવાદ એક પણ પાટીદાર વિદ્યાર્થી આશ્રમમાં નહિ હોય. તેમજ સ્વતંત્ર વિદ્યા કે જેને હાલ તો 'સા વિદ્યા યા વિમુક્તયે' એ સુત્રથી સંબોધન કરાય છે. તેવી મુક્તિ અપાવે તેનું નામ વિદ્યા, એવી વિદ્યાના અખતરા બધે ચાલે છે. તેનું પણ કડી આશ્રમ અનુકરણ કરવાની, અને જેટલું વિદ્યાની બાબતમાં તેમનાથી બને તેટલું સુંદર પરીણામ લાવવાની બધી મહેનત કરે છે. અને તેથી જ આપણે તન મન અને ધનથી તેનાં શુભ અંકુરને પોષણ કરીએ તો જ તેમાંથી ફળદાઇ વૃક્ષ થાય. અને તમને એટલે તમારા બાળકોને બધા સુધારાનો સાક્ષાત્કાર કરાવે. દેશનેતાઓને પોતાનો હાથ આપે અને દેશને અનેક આપત્તીઓથી રક્ષણ કરે, એવા વીર વિદ્યાર્થીઓ ઉત્પન્ન કરે અને ત્યાંથી સંપૂર્ણ વિદ્યા પ્રાપ્ત કરીને નીકળેલા વિદ્યા, વિર્ય અને હુન્નરકળાથી કુશળ વિદ્યાર્થીઓ અત્યારનાં આપણાં સુકાં નિર્માલ્ય ગામડાં કે જ્યાં અસલ દુધ ઘી છલકાતાં હતાં અને હાલ કપાસના વાવેતર તથા દુધાળાં ઢોરને અભાવે છાશનો છાંટો મળતો નથી તેવાં ગામડાને પાટીદાર આશ્રમના વિદ્યાર્થીઓ નંદનવન જેવાં સમૃદ્ધિથી ભરપુર બનાવે અને બાળલગ્ન, મુદ્દતના લગ્ન વીગેરે તથા ગોળ ફોળના ટુંકા વિચારમાં શેકાઇ રહેલી બળી રહેલી, આપણી જ્ઞાતિને વિદ્યા સંપત્તિ વીગેરે અમૃતો છાંટી શીતળ અને પવિત્ર બનાવે. ભાઇઓ આ પરિષદ્ તરફ અનુકુળ દૃષ્ટિ રાખી હવે પછી મુકાતા ઠરાવો તથા વક્તાઓને, કુતર્ક મુકી દઇ, સાંભળી તેનું ખરા દીલથી પાલન કરશો. તો જરૂર માતાજીની સામાન્ય નહિ પણ અત્યંત કૃપાને પાત્ર થશો. તત્સત્ પરમાત્માને નમઃ

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk214/page/n16/mode/1up

realpatidar.com

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk214/page/n17/mode/1up

realpatidar.com

realpatidar.com